

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 147/2020-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a [redacted] ra Straku prerokoval ústavnú sťažnosť [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] právne zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Pohančeničom, Palárikova 93, Čadca, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 a jeho postupom a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [redacted] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 a jeho postupom p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Okresného súdu Čadca sp. zn. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Čadca je p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Petra Pohančeníka, Palárikova 93, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a priebeh konania po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 147/2020-22 z 15. apríla 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 a jeho postupom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 85/2017 sa [REDAKOVANÉ] ako žalobca domáhal proti sťažovateľke ako žalovanej vrátenia daru. Žalobca vzal svoju žalobu späť v celom rozsahu, v dôsledku čoho okresný súd konanie zastavil a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

3. Žalobca predtým, ako bolo rozhodnuté o výške trov konania sťažovateľky, zomrel, preto okresný súd uznesením rozhodol, že v konaní ako so žalobcom pokračuje s právnou nástupkyňou [REDAKOVANÉ], jeho dcérou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“).

4. Okresný súd uznesením sp. zn. 5 C 85/2017 zo 7. mája 2019 vydaným vyššou súdnou úradníčkou (ďalej len „uznesenie vyššej súdnej úradníčky“) priznal sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 1 979,75 eur pozostávajúcich zo súdneho poplatku a trov právneho zastúpenia za 5 úkonov právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia –

8. februára 2018, vyjadrenie z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018, vyjadrenie z 22. mája 2018, vyjadrenie z 11. septembra 2018) vrátane k nim prináležiacich režijných paušálov. Vychádzal zo skutočnosti, že hodnota predmetu konania je peniazmi vyjadriteľná, preto pri svojom rozhodovaní aplikoval § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

5. Proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky podala sťažnosť žalobkyňa, ktorá namietala, že hodnota predmetu konania nie je peniazmi vyjadriteľná, preto mal súd pri určovaní výšky trov právneho zastúpenia vychádzať z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Podľa jej názoru sťažovateľke prináleží náhrada trov konania v sume 320,28 eur za 4 úkony právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia z 8. februára 2018, vyjadrenie z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018 a účasť na pojednávaní 31. mája 2018.

6. Sťažnosť proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky podala aj sťažovateľka, ktorá žiadala o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v súvislosti s účasťou jej právneho zástupcu na pojednávaní 31. mája 2018 v sume 782,69 eur.

7. Okresný súd uznesením sp. zn. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) zmenil uznesenie vyššej súdnej úradníčky tak, že žalobkyňu zaviazal nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 320,28 eur pozostávajúce z trov právneho zastúpenia za 4 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia – 8. februára 2018, vyjadrenie z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018, účasť na pojednávaní 31. mája 2018) vrátane režijných paušálov. Konštatoval, že právo na vrátenie daru nie je možné vyjadriť v peniazoch, preto aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

8. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje:

„Predmetom sporu bola žaloba o vrátenie daru, ktorým boli nehnuteľnosti špecifikované žalobcom v podanej žalobe, a to rodinný dom a pozemky. Nehnuteľnosti sú považované za taký predmet sporu, ktorý je možné vždy a bez akýchkoľvek prekážok vyčíslieť v peniazoch (odhadom, porovnaním cien iných nehnuteľností v mieste a čase podľa miestne dostupných zdrojov, ako sú internet, ponuky realitných kancelárií, alebo znaleckým

posudkom). Ide o všeobecne známu skutočnosť, ktorú netreba osobitne dokazovať. Preto skutkový záver okresného súdu, že predmet sporu nie je možné vyjadriť v peniazoch, je nesprávny.

Súčasne je takýto záver okresného súdu aj nepreskúmateľný, nakoľko okresný súd svoj skutkový záver nepodoprel žiadnym odôvodnením v napadnutom uznesení.

... okresný súd nedoručil sťažnosť žalobkyne na vyjadrenie žalovanej a rozhodol vo veci. Ku skutočnostiam, ktoré namietala žalobkyňa v podanej sťažnosti sa žalovaná nemala možnosť vyjadriť.

CSP ukladá súdu pre prípad, ak by hodnotu nárokov nebolo možné zistiť vôbec, nie postupovať tak, že hodnotu určí ako neurčiteľnú ale určiť ju podľa svojho odhadu.

Okresný súd mal k dispozícii viacero podkladných zákonných ustanovení, z ktorých vyplýva, že nielen cena nehnuteľností nie je neurčiteľná, ale súčasne, že pokiaľ okresný súd nemá k dispozícii trhovú hodnotu nehnuteľností v aktuálnom čase, môže alebo zadať vykonať znalecký posudok alebo vychádzať z odhadnej ceny predmetu nároku.

Per analógiám je možné ustanovenie § 264 odsek 1 CSP použiť nielen na účely určenia hodnoty súdneho poplatku ale aj na určenie hodnoty trov konania.

Okresný súd pred rozhodnutím o náhrade trov konania mal k dispozícii dôkaz osvedčujúci hodnotu predmetu sporu. 3

Žalovaná pri vyčíslení trov konania vychádzala a súčasne aj predložila osvedčenie o dedičstve po neb. [REDAKOVANÉ], manželke žalobcu, v ktorom boli predmetné nehnuteľnosti prejednané a súčasne bola určená aj ich hodnota...

... aj keď bola cena nehnuteľností takto určená už v roku 2004, je možné vychádzať z toho, že cena nehnuteľností od tohto času stúpala a nie klesala... Teda táto hodnota nehnuteľností spĺňa podmienky ustanovené v zákone na určenie odhadnej ceny...

Žalovaná si uplatnila náhradu trov konania za zastupovanie na pojednávaní dňa 31.5.2018 za dva úkony právnej služby, nakoľko pojednávanie trvalo viac ako dve hodiny. Okresný súd priznal odmenu len za jeden úkon. Súčasne ale neodôvodnil, z akého dôvodu nebola priznaná odmena za druhý úkon. V tejto časti sa rozhodnutie okresného súdu stáva nepreskúmateľné.

Rovnako súd nedôsledne postupoval aj v položke, kde v prvotnom rozhodnutí vyššej súdnej úradníčky bola priznaná odmena aj za vyjadrenie zo dňa 21.5.2018 a za vyjadrenie

11.9.2018, súčasne bol priznaný aj paušál za tieto úkony, v rozhodnutí sudkyne, tieto položky absentujú, pričom opäť okresný súd neodôvodnil, z akého dôvodu tieto úkony neboli priznané.“

9. Z uvedených dôvodov navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie ňou označených práv napadnutým uznesením okresného súdu a jeho postupom, uznesenie zrušil, prikázal súdu opätovne rozhodnúť a priznal sťažovateľke náhradu trov konania.

10. K prijatej sťažnosti sa vyjadrila predsedníčka okresného súdu podaním sp. zn. 1 Spr 127/20 z 28. mája 2020, v ktorom uviedla, že po preštudovaní spisového materiálu konštatuje, že sudkyňa vo veci konala bez prietáhov. Zároveň vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

11. Zákonná sudkyňa, ktorá vydala napadnuté rozhodnutie vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti z 27. mája 2020, uviedla: *„Okresný súd v Čadci uznesením č. k. 5C/85/2017-230 zo dňa 05.06.2019 zmenil uznesenie OS Čadca č. k. 5C/85/2017-188 zo dňa 07.05.2019 tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej náhradu trov konania vo výške 320,28 € na účet jej právneho zástupcu JUDr. Petra Pohančeníka. Uznesením č. k. 5C/85/2017-188 zo dňa 07.05.2019 boli žalobkyni priznané trovy jej právneho zástupcu vo výške 1979,75 €. Súd pri zmene uznesenia vychádzal z doloženého uznesenia Ústavného súdu SR I.ÚS 704/2014-11 zo dňa 19.11.2014, ktoré právny zástupca žalobkyne JUDr. Vladimír Duraj doložil k sťažnosti proti uzneseniu zo dňa 07.05.2019.*

Súd v zmysle uznesenia ÚS SR má za to, že právnemu zástupcovi JUDr. Pohančeníkovi v tomto konaní prináležala odmena za jednotlivé úkony právnej pomoci podľa § 11 ods. 11 písm. a) Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vo výške 1/13 výpočtového základu, lebo nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Právo na vrátenie daru je špecifickým právom podľa § 630 OZ, ktoré nie je možné stotožniť s vlastníckym právom a z tohto dôvodu nemožno pri vyčíslovaní trov právneho zastúpenia vychádzať z hodnoty darovaných nehnuteľností. V konaní o vrátenie daru, tak ide o neocenený predmet konania.

Súd poukazuje na to, že v danom prípade išlo o veľké množstvo nehnuteľností, ktoré boli predmetom vrátenia daru, okrem rodinného domu a pozemkov okolo neho, išlo

aj o nehnuteľnosti v rôznych podieloch zapísaných na 71 listov vlastníctva, ktorých hodnotu, by bolo možné zistiť skutočne len s veľkými nepomernými ťažkosťami, aby z nich mohol súd vychádzať ako z oceniťného predmetu konania.“

12. K prijatej sťažnosti zaujala stanovisko zúčastnená osoba – žalobkyňa podaním z 28. mája 2020, v ktorom navrhla sťažnosť odmietnuť ako neopodstatnenú. V stanovisku tiež uviedla: „*Nie je pravda, že pred právoplatným konaním žalobca zomrel. Konanie 5C/85/2017 bolo právoplatne zastavené až dňa 24.10.2018 a môj otec [REDAKOVANÉ] zomrel až dňa [REDAKOVANÉ]*

So mnou Okresný súd pokračoval až v konaní o náhradu trov ako s právnou nástupkyňou po zomretom žalobcovi na základe ukončeného dedičského konania.

Súhlasím s Uznesením Okresného súdu v Čadci, ktorý priznal žalovanej náhradu trov konania vo výške 320,28,€, lebo predmetom sporu bol návrh na vrátenie daru. Súdny poplatok môj otec ~ žalobca platil z neurčitého predmetu sporu vo výške 99.50,-€ (položka 1 písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov).

Doplnená sťažnosť sťažovateľky zo dňa 21.10. 2019 sa netýka konania 5C 85/2017, na základe ktorého boli sťažovateľke priznané trovy právneho zastúpenia . neviem z akého dôvodu ho sťažovateľka uviedla , lebo nie je ukončené otec ešte za života ako žalobca podal novú žalobu o vrátenie daru, ktorá bola vedená pod číslom konania 5C/85/2018 s pôvodným petitom žaloby, ale na inom skutkovom základe.

10.01.2019 bola podaná na Okresný súd žiadosť o pokračovanie v tomto konaní 5C/85/2018 so mnou [REDAKOVANÉ] a mojou sestrou [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ako s právnymi nástupcami žalobcu, nakoľko sme boli dedičky pána [REDAKOVANÉ].

Okresný súd rozhodol uznesením dňa 04.06.2019 , že môžeme v konaní pokračovať.

19.08.2019 okresný súd pripustil zmenu rozsudového návrhu dňa 19.08.2019, ktorý sme podali. Súd pripustil, že suma vo výške 141 887, € patrí do dedičstva po nebohom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zom. [REDAKOVANÉ] naposledy bytom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]

Tento návrh sme podali preto, aby sa spravodlivo rozdelil majetok medzi tri sestry po nebohom otcovi a nemala ho iba jedna z nás a to sťažovateľka od ktorej žiadal náš otec žalobca vrátiť dar, ktorý si nezaslúžila z dôvodu ako sa voči nemu správala.

Pri prvom konaní nebol dôvod ohodnocovať majetok, ktorý bol predmetom vrátenia daru u žaloby 5C 58/2017.“

Na podporu svojich argumentov poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 18/08 a nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012.

13. Sťažovateľka v podaní z 8. júna 2020, ktorým zaujala stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, uviedla: „*Po dôkladnom oboznámení sa s uznesením Ústavného súdu SR č. I.ÚS 704/2014 zo dňa 19.11.2014 konštatujem, že ústavný súd v predmetnom rozhodnutí k právnemu záveru, ktorý prezentuje okresný súd nedospel. Ani ten najvšeobecnejší a najširší spôsob výkladu rozhodnutia ústavného súdu neumožňuje dospieť k právnemu záveru, ktorý prezentuje okresný súd.*

Podľa môjho názoru, z uznesenia ústavného súdu nevyplývalo, že ústavný súd sa stotožňuje alebo nestotožňuje s právnym názorom tak prvostupňového alebo odvolacieho súdu, vplynul z neho iba právny záver, že predmetnými právnymi názormi nedošlo k porušeniu namietaného ústavného práva sťažovateľky.

V súvislosti s vyjadrením okresného súdu v treťom odseku poukazujem predovšetkým na rozpornosť tvrdení okresného súdu. Zatiaľ čo v druhom odseku okresný súd uvádza, že v konaní o vrátenie daru ide o neoceniteľný predmet konania, v treťom odseku už jeho ocenenosť pripúšťa.

Procesný predpis rozlišuje medzi neoceniteľným predmetom konania a oceneným predmetom konania. Pri ocenenom predmete konania je potrebné vždy vychádzať z hodnoty predmetu konania. Jedinou výnimkou je skutočnosť, že hodnotu predmetu sporu by bolo možné určiť len s nepomernými ťažkosťami.

Pod pojmom nepomerné ťažkosti však zákonodarca mal na mysli kvalitatívne ťažkosti, teda neprimeranú zložitosť určiť hodnotu predmetu konania a nie kvantitatívnu zložitosť, ako to vyhodnotil okresný súd, teda vynaloženie väčšieho úsilia alebo dlhšieho času na určenie hodnoty predmetu konania.

Čo má znamenať, že predmetom konania bolo 71 listov vlastníctva. Súdy tu nie sú na jednoduché a časovo nenáročné prípady. Súdy sú povinné poskytnúť ochranu tak vlastníkovi jednej parcely ako aj vlastníkovi niekoľko stoviek parciel. Takéto vyjadrenie okresného súdu predstavuje svojvôľu v rozhodovaní súdov.

V neposlednom rade si dovoľím poukázať na skutočnosť, že voči pôvodného uzneseniu Okresného súdu Čadca č. 5C 85/2017 zo dňa 7.5.2019 vydaného vyššou súdnou úradníčkou som podala opravný prostriedok aj ja sťažovateľka. V uznesení Okresného súdu Čadca č. 5C 85/2019 zo dňa 5.6.2019 vydaného sudkyňou sa táto skutočnosť neobjavila. Sudkyňa rozhodujúca o opravnom prostriedku voči uzneseniu vyššej súdnej úradníčky sa teda nezaoberala opravným prostriedkom sťažovateľky.

Vyplýva z toho, že Okresný súd Čadca odignoroval opravný prostriedok sťažovateľky, doposiaľ o tomto opravnom prostriedku nebolo rozhodnuté, napriek tomu okresný súd uznesenie zpravoplatnil.

Súdne konanie Okresného súdu Čadca č. 5C 85/2017 bolo procesným úkonom žalobcu, ktorý vzal žalobu v celom rozsahu späť, zastavené.

Bezodkladne žalobca inicioval nové súdne konanie pred Okresným súdom Čadca, vedené pod č. 5C 58/2018, ktoré bolo čo do strán konania, predmetu konania, skutkového stavu aj žalobného petitu totožné s pôvodným súdnym konaním č. 5C 85/2017. Dokonca žalobca podal novú žalobu ešte pred právoplatným skončením pôvodného súdneho konania.

V tomto novom súdnom konaní č. 5C 58/2018 už predložil znalecké posudky na ocenenie nehnuteľností a trovy právneho zastúpenia žiada priznať z hodnoty nehnuteľností vyčíslených v znaleckých posudkoch.

Pri vyčíslení trov konania pred Okresným súdom Čadca som vychádzala z naposledy známej hodnoty rodinného domu v sume 400 000 Sk, hospodárskej budovy v sume 20 000 Sk, parciel CKN [REDACTED] v sume 95 400 Sk, CKN [REDACTED] v sume 9 600 Sk, jedna polovica CKN [REDACTED] v sume 137 250 Sk, celkovo v sume 662 250 Sk (21 982 eur), ako to vyplýva z osvedčenia o dedičstve 4D 1791/2003 zo dňa 25.5.2004 po manželke žalobcu [REDACTED], ktoré som predložila do súdneho spisu.

Pokiaľ by trovy konania mali zohľadňovať už predložené znalecké posudky, hodnota rodinného domu s príslušenstvom bola stanovená znaleckým posudkom Ing. Škorvagovej na sumu 114 000 eur, hodnota pozemku podľa znaleckého posudku Ing. Kubinca na sumu

27 600 eur, hodnota pozemku podľa znaleckého posudku Ing. Pohančénikovej na sumu 287 eur, celkovo 141 887 eur, ako vyplýva zo znaleckých posudkov, ktoré v prílohe predkladám.“

Zároveň sťažovateľka vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

14. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s vyjadrením účastníkov dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

15. Vec napadla ústavnému súdu 29. júla 2019 a v súlade s pravidlami rozdeľovania vecí, ktoré v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 neboli sudcom spravodajcom pridelené, vec sťažovateľky spadala do kategórie zostávajúcich vecí, ktoré mali byť prerozdeľované po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu. Po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu (10. októbra 2019) v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola vec sťažovateľky prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 je na konanie vo veci príslušný senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Ivan Fiačan a Peter Straka.

II.

Relevantná právna úprava

16. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

22. Zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 1. marca 2019, a to v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

23. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

24. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

25. Podľa § 133 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

26. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

27. Podľa § 239 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť.

28. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

29. Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

30. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

31. Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

32. Podľa čl. 9 CSP strany sporu majú právo sa oboznámiť s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon.

III.

Právne posúdenie vecí ústavným súdom

33. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že v konaní o vrátenie daru mal súd pri vyčísl'ovaní náhrady trov právneho zastúpenia vychádzať z tarifnej hodnoty veci, ktorá je peniazmi vyjadriteľná, napriek tomu okresný súd v napadnutom uznesení považoval predmet konania za neoceniteľný, v dôsledku čoho nesprávne vychádzal z § 11 ods. 1 vyhlášky. Okresný súd pochybil, keď sťažnosť žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky nedoručil sťažovateľke. Napadnuté uznesenie neobsahuje odôvodnenie, prečo súd sťažovateľke nepriznal náhradu trov konania za úkony, za ktoré náhrada uznesením vyššej súdnej úradníčky priznaná bola, ani to, prečo za účasť právneho zástupcu sťažovateľky na pojednávaní 31. mája 2018 súd priznal náhradu iba za jeden úkon právnej služby za stavu, že sťažovateľka si náhradu trov uplatnila v súvislosti s týmto pojednávaním za dva úkony podľa § 13a písm. d) vyhlášky.

34. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

35. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

36. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého

na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

37. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

38. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

39. Na druhej strane ústavný súd pripomína judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) definujúcu obsah princípu rovnosti zbraní požiadavkou, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je protistrana. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i

zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rozsudok ESLP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, body 45 a 46, rozsudok ESLP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike). Inými slovami, z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie odporcu (protistrany v súdnom konaní) právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť, v dôsledku čoho je teda len na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či určité stanovisko k vyjadreniu protistrany vyžaduje komentár z jeho strany (rozsudok ESLP z 18. 2. 1997 vo veci Niderost-Huber proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 18990/91, body 27 a 29, rozsudok ESLP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike), a pritom nezáleží, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (rozsudok ESLP z 31. 5. 2001 vo veci K. S. proti Fínsku, rozsudok ESLP z 28. 6. 2001 vo veci F. R. proti Švajčiarsku). Inak povedané, požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESLP chápe skôr formálne, t. j. z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu vrátane ich samotného dopadu na rozhodnutie súdu/orgánu verejnej moci.

40. Osobitne vo vzťahu k súdnej veci sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že ESLP už v minulosti riešil obdobné prípady, kde bolo namietané porušenie zásady kontradiktórnosti z dôvodu, že odvolací súd neposlal odvolanie (v našom právnom poriadku sťažnosť, pozn.) proti výroku o trovách konania protistrane (rozsudok ESLP zo 6. 2. 2001 vo veci Beer proti Rakúsku, č. 30428/96, body 18 – 21, rozsudok ESLP zo 7. 1. 2005 vo veci Baumann proti Rakúsku, č. 76809/01, bod 48), pričom dospel k záveru o porušení tejto zásady a zároveň aj k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru.

41. K sťažostnej námietke o nedoručení sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky sťažovateľke ústavný súd pripomína svoje skoršie rozhodnutie vo veci sp. zn. III. ÚS 220/2018. V ňom práve na podklade rekapitulovanej judikatúry ESLP konštatoval, že princíp kontradiktórnosti nachádza uplatnenie aj v konaní o sťažnosti podľa § 239 a nasledujúcich Civilného sporového poriadku, pričom pristúpil k vysloveniu

porušenia práv, ku ktorému došlo tým spôsobom, že všeobecný súd takúto sťažnosť nedoručil na vyjadrenie protistrane.

42. Ustanovenia § 239 a nasledujúce Civilného sporového poriadku o sťažnosti explicitne nezakotvujú povinnosť súdu doručiť sťažnosť, prípadné vyjadrenie k sťažnosti alebo iné, ďalšie podanie protistrane ani povinnosť umožniť stranám vyjadriť sa k takýmto podaniam. Absencia výslovnej právnej úpravy týkajúcej sa potreby vytvorenia priestoru sporovým stranám na oboznámenie sa s podaniami protistrany a možnosti vyjadriť sa však automaticky neznamená, že v sťažnostnom konaní sa princíp kontradiktórnosti neuplatňuje.

43. V náleze sp. zn. III. ÚS 220/2018 ústavný súd konštatoval:

„Ústavný súd po preskúmaní námietok sťažovateľky dospel k záveru, že námietka porušenia princípu kontradiktórnosti a s ňou spätým princípom rovnosti zbraní je opodstatnená, preto v okolnostiach posudzovanej veci dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k neprípustnému zásahu do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o tejto sťažnosti vychádzal z už citovanej judikatúry ESĽP a Súdneho dvora Európskej únie, ako aj z vlastnej rozhodovacej činnosti. Za rozhodujúce skutočnosti považoval pritom to, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu ako súdu prvej inštancie nie je prípustný ani riadny, ani mimoriadny opravný prostriedok, teda tento zásah do princípu kontradiktórnosti, ako aj rovnosti zbraní nebolo možné zhojiť v nasledujúcom v odvolacom, príp. v dovolacom konaní, ďalej to, že v dôsledku sťažnosti bolo pôvodné uznesenie krajského súdu vydané vyšším súdnym úradníkom zmenené v neprospech sťažovateľky a bolo ním rozhodnuté o subjektívnych právach, resp. povinnostiach sťažovateľky a tiež preto, že ústavný súd nezistil relevantný a zásadný dôvod na to, aby sa v civilnom konaní, ktoré je v zásade kontradiktórne, sa uplatnila výnimka z tohto princípu v konaní, v ktorom sa rozhoduje o subjektívnych právach a povinnostiach. Ústavný súd nemohol akceptovať obranu krajského súdu spočívajúcu v argumentácii, že ide o nový procesný inštitút, ako aj pre hospodárnosť konania, pretože vychádzajúc z povahy konania o sťažnosti, nevidel zásadný rozdiel medzi ním a konaním o opravnom prostriedku v rámci Civilného sporového poriadku (ďalej

aj „CSP“), kde sa princíp kontradiktórnosti uplatňuje v určitom vymedzenom rozsahu. Skutočnosť, že tento prostriedok nápravy je pomenovaný ako sťažnosť, berúc do úvahy znenie čl. 9 Civilného sporového poriadku, ktorý ustanovuje, že strany majú právo oboznámiť sa okrem iného s návrhmi protistrany a vyjadriť k nim svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon, v spojení so skutočnosťou, že Civilný sporový poriadok žiadny rozsah vyjadrenia protistrany v danom prípade nestanovuje, ešte podľa názoru ústavného súdu neznamena to, že z ústavnoprávneho hľadiska nemusí byť zabezpečená rovnosť zbraní a kontradiktórnosť v minimálnom rozsahu (v súlade s princípom hospodárnosti konania, pozn.), keďže sa v okolnostiach posudzovanej veci rozhodovalo o rozsahu povinnosti náhrady trov konania (obdobne Števček, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 878, 879).

Výklad relevantných právnych noriem nemôže byť taký formalistický, aby sa ním v konečnom dôsledku nielen zmaril účel súdnej ochrany, ale aj zabránilo v prístupe k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nemožno v právnom štáte v žiadnom prípade pričítať strane konania, ktorý sa tejto ochrany domáha.“

44. Na uvedených záveroch ústavný súd zotrváva a v predmetnej veci nevidí dôvod odkloniť sa od nich.

45. Okresný súd rozhodol o sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky tak, že toto zmenil plne v súlade s návrhom žalobkyne obsiahnutým v jej sťažnosti v neprospech sťažovateľky, a to za stavu, keď pred rozhodnutím o sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky túto sťažnosť sťažovateľke nedoručil na vyjadrenie. Sťažovateľka tak nemala možnosť zaujať stanovisko, brániť sa proti argumentom žalobkyne obsiahnutých v sťažnosti, pričom tieto argumenty boli východiskom pre napadnuté uznesenie a okresný súd sa s nimi stotožnil. Takýmto postupom bol okresným súdom porušený princíp kontradiktórnosti vyplývajúci z čl. 9 CSP, ako aj princíp rovnosti zbraní. Nesprávnym postupom okresného súdu, ktorý pred rozhodnutím o sťažnosti žalobkyne túto nedoručil na vyjadrenie sťažovateľke, došlo k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v miere dosahujúcej ústavnoprávnu intenzitu.

46. Okresný súd v napadnutom uznesení na rozdiel od uznesenia vyššej súdnej úradníčky vychádzal zo záveru, že právo na vrátenie daru nie je možné vyjadriť v peniazoch, preto pri vyčísl'ovaní výšky náhrady trov právneho zastúpenia aplikoval § 11 ods. 1 vyhlášky, nie § 10 ods. 1 vyhlášky.

47. Ústavný súd vo vzťahu k posúdeniu možnosti oceniť peniazmi predmet sporu o vrátenie daru uvádza, že k tejto problematike a k nadväzujúcej otázke určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v zmysle vyhlášky zaujal stanovisko Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v rozsudku sp. zn. 10 Co 421/2013 z 31. marca 2014. Krajský súd sa stotožnil so záverom Okresného súdu Ružomberok vysloveným v rozsudku sp. zn. 3 C 149/2012, ktorý vychádzal zo skutočnosti, že *„hodnotu práva na vrátenie daru nie je možné vyjadriť v peniazoch. Podľa názoru súdu toto právo na vrátenie daru je špecifickým právom zakotveným v ustanovení § 630 Občianskeho zákonníka, nemožno ho stotožniť s vlastníckym právom a z tohto dôvodu nemožno ani pri vyčísl'ovaní trov právneho zastúpenia vychádzať z hodnoty darovaných nehnuteľností“*. Rozsudok krajského súdu bol podrobený ústavnoprávnemu prieskumu v konaní vedenom na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 704/2014, pričom ústavný súd dospel k záveru o ústavnoprávnej udržateľnosti záverov vyslovených krajským súdom, keď uviedol: *„ústavný súd konštatuje, že závery, ku ktorým krajský súd dospel v spojení s rozsudkom okresného súdu, nemožno označiť za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.“*

48. Z uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 704/2014 vyplýva, že ústavný súd považoval právny záver všeobecného súdu o neoceniteľnosti predmetu konania o vrátenie

daru za ústavne udržateľný. Vzhľadom na skutočnosť, že aj vec sťažovateľky sa týka práve konania o vrátenie daru a možnosti vyjadriť hodnotu predmetu takéhoto konania v peniazoch, pričom okresný súd vychádzal zo záveru o nemožnosti vyjadriť predmet sporu v peniazoch, ústavný súd nevzhladol dôvod odkláňať sa od svojho skoršieho rozhodnutia.

49. V súvislosti s právnym posúdením veci okresným súdom treba z pohľadu ústavného súdu konštatovať, že za ústavne konformnú možno považovať aj interpretáciu okresného súdu, ktorá s poukazom na špecifikum predmetu sporu – právo na vrátenie daru dochádza k záveru, že taký predmet sporu nie je v peniazoch oceniteľný. V tejto súvislosti ústavný súd upozorňuje, že je prioritne súdnym orgánom ochrany ústavnosti, nie zákonnosti, čo sa v okolnostiach súdnej veci prejavuje v tom, že okresnému súdu nie je oprávnený prikazovať vlastné presvedčenie o podústavnom riešení spornej otázky, ak právne názory obsiahnuté v napadnutom uznesení z ústavného hľadiska obstoja. Inak povedané, akceptácia hmotnoprávneho názoru okresného súdu o neoceniteľnosti predmetu konania o vrátenie daru automaticky neznamená ústavnú neudržateľnosť prípadného opačného názoru.

50. Z ústavnoprávneho hľadiska preto v okolnostiach rozhodovanej veci niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery okresného súdu. Napadnuté uznesenie vo vzťahu k záveru o určení hodnoty predmetu sporu nevykazuje znaky svojvôle, a tak ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru okresného súdu.

51. Námietku týkajúcu sa určenia tarifnej hodnoty veci a nesprávnej aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky preto ústavný súd v relácii k referenčným ustanoveniam ústavy a dohovoru vyhodnotil ako nedôvodnú.

52. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľky, ktorou okresnému súdu vytýka nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia vo vzťahu k ne/priznaniu náhrady trov konania za jednotlivé úkony právnej služby, k tomuto ústavný súd uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo

účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje pre záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

53. Vo vzťahu k namietanému nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia týkajúceho sa jednotlivých úkonov právnej služby ústavný súd konštatuje, že uznesením vyššej súdnej úradníčky bola sťažovateľke priznaná náhrada trov konania za 5 úkonov právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia 8. februára 2018, vyjadrenie z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018, vyjadrenie z 22. mája 2018, vyjadrenie z 11. septembra 2018) vrátane prináležiacich režijných paušálov. Napadnutým uznesením bola sťažovateľke priznaná náhrada len za 4 úkony právnej služby, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia 8. februára 2018, vyjadrenie z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018 a účasť na pojednávaní 31. mája 2018. Z uvedeného vyplýva, že napadnutým uznesením na rozdiel od uznesenia vyššej súdnej úradníčky nebola sťažovateľke priznaná náhrada za úkony služby právnej pomoci z 22. mája 2018 a 11. septembra 2018, a to bez toho, aby sa s touto okolnosťou súd v napadnutom uznesení vyrovnal a zdôvodnil, prečo náhrada sťažovateľke za predmetné úkony právnej služby nepatrí. Je zřejmé, že okresný súd uznesenie vyššej súdnej úradníčky zmenil v plnom rozsahu v súlade so sťažnosťou žalobkyne. Modifikácia úkonov právnej služby (oproti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky), za ktoré bola náhrada trov konania napadnutým uznesením priznaná, plne korešponduje s vymedzením úkonov právnej služby a vyčíslením trov obsiahnutým v sťažnosti žalobkyne, v tomto smere však odôvodnenie napadnutého uznesenia neposkytuje žiadnu odpoveď, prečo sťažovateľke neprináleží náhrada trov konania aj za úkony právnej služby z 22. mája 2018

a 11. septembra 2018, za ktoré jej pôvodne bola priznaná uznesením vyššej súdnej úradníčky.

54. Z obsahu pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 85/2017 vyplýva, že sťažnosť proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky nepodala iba žalobkyňa, ale aj sťažovateľka, a to 16. mája 2019, v ktorej si uplatnila náhradu trov konania za zastupovanie na pojednávaní 31. mája 2018 v čase od 8.30 h do 10.45 h, teda za dva úkony právnej služby vrátane režijného paušálu, celkovo 782,69 €. Z napadnutého uznesenia však skutočnosť, že sťažnosť proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky podala aj sťažovateľka, nevyplýva a nie je z neho zrejmé, či sa okresný súd zaoberal otázkou náhrady trov konania v spojení s účasťou právneho zástupcu sťažovateľky na pojednávaní 31. mája 2018 tak, ako si ju sťažovateľka uplatnila v sťažnosti. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nevyplýva, prečo okresný súd sťažovateľke nepriznal náhradu trov konania za účasť na pojednávaní 31. mája 2018 v hodnote dvoch úkonov právnej služby tak, ako si ju uplatnila.

55. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky sťažovateľky o porušení princípu kontradiktórnosti a princípu rovnosti zbraní v dôsledku nedoručenia sťažnosti žalobkyne sťažovateľke a námietky nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia, ústavný súd pristúpil k vysloveniu porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

56. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy, vzhľadom na vyhovenie sťažnosti ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

57. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou okresného súdu, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), doručiť sťažnosť žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky sťažovateľke na vyjadrenie a následne opätovne rozhodnúť o sťažnosti žalobkyne a sťažovateľky podanej proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

IV. Trovy konania

58. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

59. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

60. Ústavný súd pri vyčíslení náhrady trov konania vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky, podľa ktorých sťažovateľke patrí náhrada trov konania v sume 346,26 €, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti) v hodnote po 163,33 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,80 €. Ústavný súd preto priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej výške 346,26 €, ktorú je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu). Náhradu za tretí úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu okresného súdu doručené ústavnému súdu 9. júna 2020 ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože obsah doručeného stanoviska nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

61. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu